

Siden er de vokset i den Grad, at vi ikke alene har dem i alle Købstæder, men ogsaa har et stort Antal paa Landet. Den sidste offentlige Opgørelse, jeg kender, er fra Finansaaret 1913—14, og den viser, at vi havde 168 statsunderstøttede tekniske Skoler her i Landet. Og da vi foruden dem har et vist Antal, som endnu ikke har opnaaet Statsunderstøttelse, vel mindst en Snes, maaske henad to Snese, vil det med et rundt Tal sige, at vi har tættet 200 saadanne Skoler her i Landet, og det er flere Gange saa mange som i de Nabolande, der kommer os nærmest.

Vi staar altsaa i Virkeligheden, hvad disse Skoler angaar, overordentlig højt. Og deres Vækst foregaar stadig, især omkring i Landdistrikterne. Det har for mig været et af de mest opmuntrende Syn at se, at saa snart der i en eller anden lille Landsby, maaske i en landlig Krog, har dannet sig en lille Haandværkerforening — maaske paa 12, 14, 16 Haandværksmestre, som bor der —, er det dens første Opgave at danne en teknisk Skole, det vil sige en beskeden Aftenskole for deres Lærlinge med de smaa Midler, som de raader over, naar der skal betales 2, 3, 4 Kr. om Aaret i Kontingent. Men saa godt de kan, løser de den Opgave, hvis Ideal skulde være, at overalt i Landet skulde Haandværkslærlingene uden at behøve at tilbagelægge synderlig lang Vej kunne faa den nødvendige Uddannelse til at blive brugbare Svende for til sin Tid at kunne aflægge Svendeproeve. Af de 168 Skoler, der, som jeg nævnede, fik Statsunderstøttelse i 1913—14, er ikke færre end 93 paa Landet, og dette Antal er stadig voksende. Alle Skoler har tilsammen et Elevantal paa 19,000, og Statstilskuddet, som de ikke havde at begynde med, og som i 1879 kun var 50,000 Kr. i alt — 35,000 Kr. til Skolerne i Provinserne og 15,000 Kr. til Skolerne paa Landet —, er vokset til 441,000 Kr. paa det Finanslovsforslag, som nu foreligger for os. Jeg regner ikke her med Understøttelserne til Eleverne, men kun med Understøttelserne til Skolerne selv.

Det er netop særlig ved denne Skolerne store Udbredelse, vi her i Landet indtager en virkelig Første-Plads sammenlignet med andre Lande, og at vi gør det paa Grundlag af det private Initiativ, skal vi efter min Mening være stolte af i flere Henseender og ikke søge at ændre ved at omdanne disse Skoler til Statsinstitutioner. Saa vel Statsordning af Skolevæsenet som privat Skolevæsen kan have sine Fordele, men den store Fordel, det private Initiativ har i dette Tilfælde, er den, at Skolerne

kommer overalt, hvor der er Trang til dem. Der vokser de frem, fordi de vedkommende Folk vil have dem. Jeg maa indskyde, at naar det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgrede (Stilling) talte saa stærkt om at faa Svendene repræsenteret i Skolerne Ledelse, skal jeg ikke sige noget derimod, hvis det kan forøge deres Interesse for Skolerne, men det er til Dato ikke Svendene, som har taget sig af de unges Oplæring eller vist nogen som helst Interesse derfor, men Mesterstanden, som har gjort det, og det er derfor naturligt, at det er den, som staar i Spidsen for denne Ledelse. Men det, i Henseende til hvilket vi staar højt, er altsaa disse Skolers Antal, og det, at de kommer frem, netop hvor der er Trang til dem, og at det er Faget selv, der føler Trangen. Det er en uegenyttig Trang, fordi den Mester, der faar den eller den Lærling uddannet saa godt som muligt, kommer det ikke eller dog kun i ringe Grad til direkte Nytte for hans egen Pengepung. Thi naar den veluddannede Lærling er blevet Svend, søger han ud omkring i Verden efter Arbejde andetsteds, gaar til andre, som hans Uddannelse kommer til gode, saa det, som dikterer Mesterstanden den Omsorg for Skolerne, er en Samfundsfølelse, ikke en privat Egoisme, en Samfundsfølelse, som der er al mulig Grund til at paaskønne.

Ved denne Lejlighed, da man for første Gang vil forsøge paa at gennemføre en organisk Lov for det tekniske Skolevæsen i Danmark, vil jeg særlig understrege Betydningen af, at denne Skole er privat oprettet, og af, at man respekterer denne privat oprettede Skole som et Selvstyre-Foretagende. Staten støtter saa meget som muligt, men i hvis Frihed og Selvstyre den griber ind saa lidt som muligt. Hvis man i Stedet for den private Skole sætter en Statsskole, vil det let risikeres, som det kan risikeres paa andre Omraader, at en saadan Skole, der altsaa blev ledet af Autoriteter, som den almindelige Haandværksmester — som den Smaamand, han tidt er — ikke kender til og ikke ser noget til, faar Præg af at være noget fjernt, saa at Haandværksmesteren betragter den med en vis kølig Ligegyldighed, hvad han netop ikke viser mod den nu bestaaende Skole, for den har han overalt personlig Del i, den er Kød af hans Kød, Blod af hans Blod, og han bringer selv Ofre for den. Derved sikres baade den faglige Kontakt og det Interesseforhold, som bestaar mellem Mestrene og Skolen.